

Kmet, delavec
in obrtnik
naj bodo naro-
du vodnik!

Izhaja vsako sredo.
Naročnina:
za celo leto Din 30'—
za pol leta „ 15'—
za inozemstvo
za celo leto Din 50'—
Inserati po tarifu. — Pis-
menim vprašanjem naj
se priloži znamko za od-
govor. — Ne frankirana
pisma se ne sprejemajo.

Kmetijski list

Glasilo „Slovenske Kmetijske Stranke“.

Vsakdo vživaj
vse sadove
svojega dela in
marljivosti!

Rokopisi se ne vra-
čajo. — Plača in toži
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Kolodvorski
ulici št. 7. — Telefon
inter. št. 2506. — Račun
pri poštni hranilnici
št. 14.194.

Kaj smo videli in doživeli v Pragi?

Češko-slovaška kmetijska stranka je priredila od 15. do 20. maja v Pragi povodom desetletnega obstoja samostojne države, češko-slovaške republike veliko slavlje. To slavlje je obstajalo pred vsem iz velike poljedelske razstave, kongresa vseh kmetijskih strank Evrope in največje kmetijske parade, odkar postoji svet.

Ob tej priliki so uporabili Čehi in Slovaki vsak trenutek, da so nam razkazali vse, na kar so lahko resnično ponosni, pa tudi vso gostoljubnost, s katero so pokazali, kako ljubi in dragi so jim gostje, a še najbolj: Slovenci in Hrvati. Ob tej priliki so priredili gostom na čast slavnostno sejo s tremi predavanji češke Kmetijske akademije, slavnostno predstavo največje češke opere »Libuša«, velik koncert različnih čeških in slovaških (največ) kmetijskih pevskih društev. Tu sta nastopili tudi dve hrvatski pevski društvi in sicer naravnost vzorno. Nadalje so izvršili polaganje temeljnega kamna za novo zgradbo ministrstva za kmetijstvo, polaganje temeljnega kamna za spomenik Premislju Oraču (na čast kmetijskemu stanu), pet slavnostnih banketov z bogatimi govori, polnimi aktualne gospodarske in politične vsebine, razkazovanje kmetijskega muzeja in zbirke dragocenih učnih pripomočkov za vse kmetijske šole, ogledovanje vzornih velikih, srednjih in malih kmetijskih posestev, kmetijske zadružne industrije, kakor sladkornih tovarn, tovarn za kavino prames, zadružnih paromlinov, zadružnih pekarn itd. itd.

Kmečka parada (slavnostni sprevod) je trajala 4 ure in 20 minut. Samo jezdec so jezдили mimo nas pet četrt ure in to po štirje vstrie. Pešci po štirinajst in šestnajst v eni vrsti. Godba na pihala je bilo v sprevodu 110. Vse pa — moški in ženske — v slikovitih narodnih nošah. V sprevodu in med gledalci je samo na Vaclavem trgu stalo nad 400.000 ljudi. Iz tega si je vsaj približno mogoče predstaviti vso veličanstvenost cele prireditve.

Nekaj tako velikanskega je nudila tudi razstava po svojem obsegu in vsebini in navzoči tuji se niso mogli načuditi. Sam sem čul Francoze, Angleže, Holandece in Italijane, ko so zatrjevali, da je kaj tako velikanskega zmožen podati in prirediti samo kulturni in samozavesten narod v češkoslovaški republiki. Poslanec angleške delavske stranke je bil tako navdušen, da je sklenil napisati za zapadni svet, zlasti za Angleže in Amerikanke, knjigo o kmetijskem pokretu v srednji Evropi in nas je naprosil, če nas sme v svrhu nabiranja podatkov obiskati tudi v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Pravi, da nas je tam proglasilo čifutsko kapitalistično novinstvo za boljše vike in nezalce.

Ker pa je naš skromni »Kmetijski list« pre-majhen za opise vseh velikih stvari, ki smo jih videli in doživeli v štirih dneh v zlati Pragi, se hočem omejiti samo kratko na ono najvažnejše, kar je dobro, da si zapomni vsak

slovenski kmet, ki ljubi svojo zemljo in spoštuje svoj stan.

Kaj pomeni kmetijstvo za človeški rod?

Češkoslovaški minister javnih del dr. Spina (Nemec z Moravskega, predsednik nemške kmetijske stranke) je, udarjajoč temeljni kamen za novo zgradbo ministrstva za kmetijstvo, izgovoril glasno sledeče besede: »Agricultura fundamentum et origo omnis culturae generis humani.« (Poljedelstvo je temelj in začetek celokupne kulture človeškega rodu.)

Vsi smo imeli vtis, da stoji in živi ves češki in slovaški narod v tej zavesti in da je Praga, kakor nekdanj za nacionalno idejo, tako danes ognjišče in žarišče kmetijske misli za vso srednjo Evropo.

V sprevodu je bilo na stotine napisov, ki so izražali vso globoko filozofijo kmetijskega pokreta, a najbolj so mi šli k srcu sledeči:

»Ljubezen do zemlje, ljubezen do naroda.«

»Zvestoba zemlji, zvestoba državi.«

»Hočemo zemljo, red in mir!

Dajemo kruh.«

»Kdor kmeta zaničuje in mu nasprotuje, ta zastoj moli: daj nam naš vsakdanji kruh!«

In vsi pozdravi, vsi vzkliki, vse godbe vse morje ljudskega navdušenja je prekipevalo tega duha. Praga je ostrmela, razumela in sprejela. Ta in tak narod je zgradil državo, jo drži in jo bo nosil v prihodnost. Ta in takšen narod pa je poklican, da stvari novo, centralno Evropo, Evropo miru, reda in dela. Zemlja potrebuje reda in miru, da daje kruha. In kaj nam je bolj potrebno, nego to. Bolni duhovi pa neprestano govore samo o vojni.

Razvoj in moč češkoslovaškega kmetijskega pokreta.

In ob prizorih, ki prekose sleherne sanje mladih duš, mi je vstajalo vprašanje: Kako je to mogoče? A odgovor sem držal v roki, v knjigi: »Češkoslovenské zemědělství se zřetelem k jeho vědeckým základům. (Češkoslovaško poljedelstvo na znanstvenem temelju.)

Kmetijsko šolstvo.

V letu 1927/28 je ta mlada država, upravljana po veliki večini v kmetijskem duhu, vzdrževala: 6 visokošolskih kmetijskih fakultet, 1 poljedelsko akademijo, 14 višjih kmetijskih šol, 31 višjih poljedelskih, enoletnih kmetijskih šol 8 in strokovno-kmetijskih šol 128. Nadalje specialnih višjih eno in nižjih 9, vrtnarskih, sadjarskih in vinogradniških 11, gospodinjstev 52 in enajst gozdarskih šol, skupaj 272 šol za pouk kmetijstva, za 111 več nego jih je bilo na tem ozemlju za časa pokojne Avstrije. Razven tega pa je bilo v minulemu letu še 874 kmetijsko nadaljevalnih šol, katere je obiskovalo 40.388 učencev. Ob

nastanku nove države je bilo takih šol samo 28 in v proračunu za nje samo 962 Kč. Letos pa je za te šole v proračunu predvideno 4.200.000 Kč.

In pri nas? Edino slovensko srednjo kmetijsko šolo, ki sem jo bil s toliko muko ustanovil, so po »zaslugi« naših slovenskih »zaslužnih« mož prenesli v Srbijo. Ko pa sem vstavil za kmetijske nadaljevalne šole prvih 60.000 Din v proračun za kmetijstvo, sem jo dobil z loparjem po glavi v domačem časopisju. Kako mali in bedni smo in zato še tako daleč!

Čehoslovaško zadrugarstvo.

V zadrugarstvu smo videli sledeče: Centrokooperativ se zove centralna zveza vseh zadrug na področju republike, ki je bila ustanovljena 1921. leta. Ta je razdeljena na 12 okrožnih zadružnih zvez, v katerih je bilo 1. januarja 1928 včlanjenih 9586 kmetijskih zadružnih podjetij z več kakor enim milijonom zadrugarjev. Temelj češkemu zadrugarstvu tvorijo kreditne zadruge, katerih je v državi 5327. Koncem leta 1927 so imele kreditne zadruge vlog pet in pol milijarde Kč. Zadrugno blago, produkte in potrebščine, so kupovala in prodajala »družstva skladištni« (blagovne zadruge), katerih je bilo v minulemu letu 382, ki so prevele v enem letu nad 200.000 vagonov kmetijskih pridelkov in kmetijskih potrebščin ter imele dohodkov nad 2 milijardi Kč. Med drugim naj omenim, da je 372 mlekarstev zadrug prodalo in podelalo v sir in surovo maslo nad 200 milijonov litrov mleka, ter da je 256 zadrug za izdelavo špirta produciralo iz kmetijskih pridelkov okrog 200.000 hektolitrov špirta, da imajo na Češkem 34 zadružnih tovarn za kavin dodatek (cikorijo) ter 57 mlinskih in pekarskih zadrug ter 1270 strojnih in električnih zadrug, ki so elektrificirale že skoro celo državo.

Splošno kmetijsko gospodarstvo.

V gospodarstvu v splošnem smo videli, da je to razumno, racionalno, sistematično, znanstveno. Polje obdelujejo po najnovejših preizkušenih metodah, sadé in sejejo samo to in toliko, kolikor in česar najboljše vnovčijo ali pa predelajo, kar najbolj uspeva s pogledom na podnebje in zemljišče in kar je najbolj dobičkanosno. Nikjer trdovratne konservativnosti in zaostalosti! Najboljša gnojila, najboljše semenje, najmodernejša orodja, najboljša živina, najlepše konje in svinje, najdovršenejša melioracije, najpraktičnejše izkoriščanje zemlje, dela in časa. Iz lastnega dela lastni krompir ali koruzo, preko zadružne špirtne tovarne na svetovni trg špirit in kvas in močna krmila ali pa iz domače sladkorne pese lastni sladkor preko zadružne tovarne direktno v roke konsumentov. Brez posrednikov in parazitov!

In v politiki?

Tako zdrav, kulturni in samozavesten narod mora tudi na najvišjem mestu človeškega udejstvovanja imeti svoj glavni del.

Sami priznavajo v svojem jubilejnim delcu »Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu« (Republikanska stranka zemljedelcev in malih kmetov) v uvodu, kako je do tega prišlo. Tam pišejo: »Svetovna vojna, katera je vpregla vesoljno človeštvo skoro vseh civiliziranih narodov ali v strelske jarke ali pa v tovarne za oboroževanje, je pokazala v drugi polovici svojega trajanja vso važnost kmetijske proizvodnje. Poklic kmetijski: pridelovanje kruha so pričeli ceniti šele tedaj, ko je kruha primanjkovalo. Kakor nenaden blisk ob hudi uri je posvetilo v glave vseh vojujočih spoznanje, da vsa industrija, vse velikanske tehnične pridobitve in izumi ne morejo rešiti naroda in države, če ni dovolj kruha ali če ga celo primanjkuje. Čez noč je postalo vsem jasno, da z največjimi žrtvami na življenje in materialu pridobljeno zmago pomanjkanje hrane čez noč spremeni v največji poraz. Povojna gospodarska kriza je to spoznanje še poglobila in oči vesoljnega človeštva obrnile so svojo pozornost na temeljno proizvodnjo, na kmetijo in poljedelstvo. Vse to je povzročilo, da so se kmetje zdramili po celem svetu, da so se zavedli svoje važnosti, moči in pomena kot stan, kot posebna edinica za obstoj naroda in države. In tako so kmetje uvideli iz dosedanjega svojega razmerja do državnega organizma, da je njihova dosedanja pozicija v človeški družbi vse premalo uvaževana in upoštevana, da imajo premalo ali skoro nič upliva na življenje teh družabnih organizmov, na njihov razvoj in napredek, zlasti ko dajejo za življenje teh organizmov največji del. Prišli so do prepričanja, da jim daje družba mnogo dolžnosti in le malo ali skoro nič pravic. Zakaj, čemu tako? so se spraševali. In so prišli do odgovora, da so sami krivi, ker so premalo ali celo nič zahtevali, ker niso branili svojih pravic, ker niso postavljali zahtev, za katere so bili opravičeni in so vso skrb za javne posle prepustili drugim. Iz tega spoznanja je po vojski vzrasla stanovska kmetijska zavest in iz te zavesti kmetijsko gibanje in kmetijska politika.«

Čehoslovaška kmetijska stranka in njeni voditelji.

Danes v desetem povojnem letu je v češkoslovaški državi najmočnejša politična grupacija kmetijska stranka pod vodstvom Antonina Švehle, ki je sam kmet, njemu pa zvesto ob strani stoji Slovak dr. Milan Hodža in mnogi drugi. Predsednik kmetijske stranke Švehla je skoro tudi vso dobo ministrski predsednik in baš tej kmetijski politiki se ima država zahvaliti, da se je postavila na tako zdrav in soliden temelj in da vlada v njej razmeroma na splošno gospodarsko krizo celega sveta še največje blagostanje. Razven Švehle so v vladi še štirje kmetijski ministri. Celotno ministristvo vodi ves čas kmetijski minister Udržal, ki je sam tudi kmet po poklicu, in vendar je armada med vsemi povojnimi državami najbolje urejena in najbolj solidno preskrbljena. Predsednik parlamenta Maly-petr, član kmetijske stranke, je bivši mali podeželski gostilničar, eden tistih, ki jih pri nas v Sloveniji najbolj preganjajo. Tudi minister je že bil in to za notranje stvari, pa vsi pravijo, da mnogo, mnogo boljši nego naš veleučeni gospod dr. Korošec. In vendar so ti preprosti možje iz kmetijskega naroda pokazali toliko svojega dela, da so zadivili stare angleške in francoske parlamentarce.

Železna kmetijska organizacija in disciplina.

Veličastven slavnostni sprevod je pokazal notranjo organizacijo te najbolj organizirane kmetijske stranke, ko je za svojim načelstvom po praških ulicah korakalo nad 200.000 kmetov in kmetic v svoji kmetijski narodni nošnji.

Kmetijska demokracija srednje Evrope.

Skupne seje kmečke-demokracije za vso srednjo Evropo, pa so pokazale, koliko se je ta stranka dvignila že preko domačih tal, kam stremi in kaj pripravlja. In pod skupnim spretnim vodstvom dr. M. Hodža v navzočnosti Poljakov, Rumunov, Bolgarov, Srbov, Hrvatov, Slovencev in Čehov so se utrdile enotne smernice skupne politike za lepšo in boljše bodočnost centralne Evrope. Iz izjav pojedinih delegacij, iz referatov vseh udeleženi države je odmeval en sam klic: k tesnejšemu združenju, ki novi politiki pomirjenja, kompromisa, dela, miru življenja. Toda o tem bo treba še mnogo govoriti in pisati.

Poživljeni in prerajeni smo se vrnili zlasti jugoslovanski delegati domov, ker smo imeli priliko se uveriti, da smo bili že sedaj na pravi poti, čeprav nam ni bilo dano doseči čeških uspehov. V premišljevanju, kako bomo naše delo poglobili in razširili, se mi je primeril naslednji dogodek:

Od Zidanega mosta dalje vstopi v kupe mlada dama, ki je — po vsem sodeč — prvič potovala v Slovenijo iz vzhodno-južnih krajev. Ker sem imel pri sebi »Politiko« in »Vreme«, mi je stavila več vprašanj o razmerah v

Sloveniji. Rekla je, da je Srbkinja, poročena z oficirjem Hrvatom in da potuje k njemu, ker je on začasno v Sloveniji na potovanju. Slovenija, da ji nenavadno ugaja, da je vse lepo, krasno, samo... naprej ni mogla.

Bila je nedelja popoldan, že proti večeru. Povsod mnogo ljudij, šundra in vsega.

No kaj samo? Kar recite, jo bodrim smejoč se!

Če ne boste zamerili, vse je lepo, samo dve stvari ne razumem. Prvič: zakaj imate toliko cerkva? Kamor se ozrem: cerkev?

Za molitev, odgovorjam kratko.

Pa dobro, za molitev! Pa zakaj vse samo na hribih? In to na najstrmejših? Ali bi ne bilo lažje graditi v ravnini, kjer bi se ravnotako lahko molilo?

Razlagal sem ji o pokori za grehe, o božjih potih, o lepih razgledih, o turških časih. Ni me mogla razumeti.

Bila sam u Francuskoj, u Grčkoj, a i u našoj zemlji, nigdje nema ovako.

Čez nekaj časa pa pravi: Pa dobro, ali povejte vsaj po pravici, zakaj vidim toliko pijanih ljudi?

Na to nisem mogel nič odgovoriti.

Ivan Pucelj.

Slovenski kmetje — na noge!

Kmetje v Rumuniji in na češkem. — Tudi srbski kmetje nastopajo proti pokvarjeni beograjski gospodi! — Strahovito odiranje kmetov: za 100 izposojenih dinarjev 1 dinar na dan obresti ali 365 procentov na leto! — Slovenski kmetje, zganite se, ne bojte se!

Pred 14 dnevi smo poročali, kako velik in veličasten shod so organizirali od pokvarjene gospode zatirani in do kosti izmožgani rumunski kmetje. Nad 200.000 kmetov se je zbralo v Albi Juliji, kjer so slovesno prisegli, da ne bodo odnehali prej, dokler ne treščijo svojih gosposkih izkoriščevalcev ob tla in sami prevzamejo vso oblast v državi, ki je po vseh pravicah samo njihova. Po deset in štirinajst dni (ne ur) daleč so prišli rumunski kmetje, deloma peš, deloma na vozovih, da povedo glasno svoji vladi in vsemu svetu, kdo so in kaj hočejo, in da dokažejo tudi svojo moč, ki je tako velika, da je nobena sila na svetu streti ne more.

Pred dobrim tednom so slavili kmetje na Češkem svoje zmagoslavje v Pragi. Na stotine vlakov je vozilo v Prago kmete iz najbolj oddaljenih krajev države in v slavnostnem sprevodu je korakalo nad 250 tisoč v češki kmečki stranki organiziranih kmetov! To je sila, to je moč, to je kmečka zavednost! In korakali so v bratski kmečki slogi katoliški kmet poleg protestanta in nemški kmet in madjarski kmet poleg Čeha in Slovaka! Tu ni igralo nobene vloge tisto trapasto liberalstvo in klerikalstvo, ki je v Sloveniji največ krivo, da slovenski kmet še danes zdihuje pod jarmom jare pokvarjene gospode, ampak kmečka stanovska zavest je združila kmete v češkoslovaški republiki v nepremagljivo stranko, brez katere ni mogoče vladati, še manj pa proti njej. Zato pa imajo češki kmetje od svoje države vse, kar hočejo, ker oni sami odločujejo in jim ni treba molodovati za tisto nesrečno gosposko »gnado«. Na Češkem so kmetje tisti, ki režejo kruh sebi in drugim, ne pa, da bi ga kmetje pridelovali, drugi bi jim ga pa rezali!

Take uspehe pa so dosegli češki kmetje zato, ker so imeli korajžo, da so pokazali gospodi hrbet in se postavili na lastne noge. Oni ne zaničujejo duhovnikov, ampak jih spoštujejo, samo komandirati se ne dajo od njih v politiki — to je vse! Pa se zaradi tega vseeno jako lepo razumejo, tako lepo, da je med

kmeti v sprevodu v Pragi korakalo tudi lepo število duhovnikov. Tudi advokatov, zdravnikov itd. ne zaničujejo, ampak jih spoštujejo — samo komandirati se od nikogar ne dajo v politiki, ampak odločujejo o svoji usodi sami, ker se nikogar ne boje!

Giblje se pa kmečki stan tudi v naši državi. Kako je na Hrvaškem, nam je znano. Tam stoje v Hrvaški kmečki stranki organizirani kmetje kot granitna skala za svojim Radićem. Kaj so že vse poskušali razni gosposki pokvarjenci, da bi hrvaške kmete premotili z »vero« ali z »narodnostjo« ali bogve s čem še vse, da bi njihovo slogo razbili, ampak hrvaški kmetje se drže kot nezmagljiva armada! Zakaj? Samo zato, ker se nikogar ne boje, najmanj pa kakšne gospode! Kakor češki, tako tudi hrvaški kmetje duhovnike, advokate, zdravnike itd. spoštujejo, (če so slabi, jih seveda zaničujejo) — toda v politiki se ne dajo od njih več komandirati! To pa na Hrvaškem velikega števila duhovnikov itd. ne ovira, da se ne bi s kmeti prav lepo razumeli in cela vrsta šolanih ljudi stoji v kmečki stranki!

Prebujati se je začel tudi srbski kmet (v Srbiji). Nekaj časa se je kmetom v Srbiji godilo razmeroma dobro. Počasi pa je znana beograjska »porodica« zasadila svoje požrešne kremplje tudi v svoje lastno meso in začela piti svojo lastno kri. Srbski kmetje so danes izročeni na milost in nemilost takemu neusmiljenemu oderuštju, kakor ga nikjer na svetu več ne poznajo! Beograjski in drugi mestni oderuhi zahtevajo od kmetov za izposojeni denar po 1 dinar na dan obresti za 100 izposojenih dinarjev, ali po 365 procentov obresti na leto! Ni čuda, da je danes tudi srbskim kmetom zavrela kri in da tudi oni nočejo o svojih gosposkih »radikalih« in »demokratih« nič več slišati, ampak da vpijejo na shodih: »Raztrgajte menice, potem pa hajdi nad Beograd, da pobijemo kožodere in derikože!« (O tem glej še posebni članek, op. ur.).

Kako pa je v Sloveniji?

Mirno lahko rečemo, da kmečka misel

tudi v Sloveniji lepo napreduje. Ne tako sicer, kakor bi bilo želeti, ampak vendar. Slovenski hrast raste počasi, zato pa je najtriji! Brez vsakega pretiravanja pa lahko rečemo, da je v srečo mnogo, mnogo več kmetov na naši strani kakor pa v naši organizaciji.

Edina in glavna ovira, da naša organizacija v Sloveniji še ni niti od daleč tako močna kakor bi lahko bila, je pa tisti nesrečni in — povejmo po pravici — tisti bedasti strah pred gospodo, ki tišči slovenske kmete že stoletja in stoletja na tla v ponižnosti in sužnjosti, in jih bo tiščal še nekaj stoletij, če se ga pravčasno ne bodo iznebili!

Najhujši strah za slovenske kmete je znani strah pred hudičem in pa še bolj znani strah pred »zamaševanjem«. Ta strah je najmočnejša veriga, ki drži kmete v Sloveniji vklejane v suženjstvu SLS. Ni res in stokrat ni res, da bi kmetje bili zadovoljni s politiko SLS — pač pa je res in stokrat res, da goni slovenske kmete v tabor SLS samo in edino zgoraj omenjeni strah pred večno kaznijo, če ne bo volil SLS.

Glavna politična moč SLS ne temelji na ljubezni do Boga, ampak na strahu pred hudičem!

Tako daleč mnogo slovenskih kmetov žalibog še ni, da bi se spomnili, da jemlje hudič samo lumpe in da je odvisno samo od poštenega in nepoštenega življenja vsakega posameznika, ali bo zveličan ali ne, ne pa od župnikovega ali kaplanovega povelja! Na Češkem in na Hrvaškem so pa kmetje že tako daleč, da se hudiča nič več ne boje — in kaj je posledica? Posledica je to, da so duhovni sami organizirani v kmečkih strankah!

Potem pa »zamaševanje«! O tej stvari v krščanskem nauku ne stoji nič in zato zavestno rečemo, da je to prazna vera, ki si jo je izmislil brzkone kakšen lump in slepar v srednjem veku, da je kmečke ženske plašil! Ta »vera« je ravno toliko vredna kakor tista, da znajo »črnošolci točo delati.« Če bi bilo kaj na tem — o, kdaj bi bili že Radića »zamaševali« in Puclja in Prepeluha in še tisoč in tisoč naših pristašev! Kakor pa vidimo, še vsi hodijo okoli živi in zdravi, eni bolj, eni manj, in še prav nobenega našega pristaša ni znani hudič nataknil na gnojne vile in ga ocvrl

ali pa zakuhal v golaš in ajmoht. Na polja naših pristašev sijje božje solnce ravno tako kakor na klerikalna in naša zemlja rodi tako takor vsaka druga, če jo pridno obdelujemo.

Še en strah: To je strah pred kanclijsko gospodo! Kanclijska gospoda je bila včasih »cesarska«, »presvitli cesar« pa so imeli nekaj neomejeno moč. Takrat se je bilo res skoraj treba bati kanclijske gospode. Danes pa »presvitlega cesarja« ni več, danes je določeno, da vlada narod po svojih izvoljenih zastopnikih in kanclijska gospoda nima prav nobene druge naloge in pravice, ali bolje rečeno: dolžnosti, da izvršuje one zakone, ki jih sklene parlament.

Zato je strah pred kanclijsko gospodo ravno tako prazen kakor tisti pred zamaševanjem in pred hudičem.

To, kar smo tukaj povedali, naj si slovenski kmetje vendar že enkrat zapomnijo in videli bodo, kako silno se bo dvignil njihov pogum in njihova samozavest!

Kaj hoče kmetu duhovnik, če ga politično ne vboga? Prav nič mu ne more! Ne na tem, pa tudi na onem svetu ne, če kmet pošteno živi!

Kaj hoče ali more kmetu sodnik, okrajni glavar itd., če se mu kmet politično ne pokori? Prav nič in dvakrat nič! Kdor se ravna po postavah, za tega je gosposka nič!

Zato pravimo slovenskim kmetom:

Ne bojte se! Nikogar se ne bojte, ker se nimate nikogar za bati! Moško in pogumno pristopajte k naši Slovenski kmečki stranki, brez najmanjšega strahu. Poglejte tisoče naših pristašev v vseh krajih, ki popolnoma mirno in nemoteno žive! Pokažite liberalni in klerikalni pokvarjeni gospodi odločno svoje roge in povejte enim in drugim na ves glas v brk: Mi se ne damo več! Ne enim, ne drugim, ker hočemo gospodovati mi sami!

Na take besede vam bodo seveda začeli groziti in vas plašiti in strašiti. Takrat se pa ravno ne smete ustrašiti in se ne smete udati, pač pa morate ravno takrat zarohneti prav po divjaško in videli boste, kako bodo postali ponižni in krotki vsi tisti pred vami, ki bi vas radi v strahu držali in so vas tudi držali zaradi vašega strahu!

Za enkrat srbijanski kmeteje samo protestirajo. Toda če kmet izgubi svojo kočo in svojo zemljo, takrat postane zmožen vsega in je pripravljen na vse! Takrat postane puntar, ki se hoče maščevati, ker ni našel pravice v svoji državi! Uničen kmet hoče, da on sam deli pravico in gorje tistemu, komu bo maščevalnost rezala pravico!

(Po »Jutarnjem listu«).

IZ STRANKE

Kamnik. Občni zbor okrajne organizacije SKS se vrši v nedeljo, dne 3. junija ob 10. uri dop. pri tov. Cerarju. Prosim polnoštevilne udeležbe. Fr. Kristan, predsednik.

Kranj. Seja okraj. odbora se vrši v ponedeljek, dne 4. junija pri Peterčku.

Ribnica. Odbor kraj. org. SKS v Ribnici sklicuje za v nedeljo po Binkoštih, to je 3. junija 1928 svoj občni zbor (program po strankinem statutu) v dvorani pri Cenetu v Ribnici ob pol 2. uri popoldne. Udeleži se ga delegat iz Ljubljane.

Leskovec. Seja okrajnega odbora se vrši na praznik dne 7. junija 1928 ob 8. uri popoldne pri tov. Arhu v Leskovcu. Radi važnosti dnevnega reda prosim vse odbornike, da se je gotovo udeležijo. Anton Grebenc, predsednik.

Škofjavas. V nedeljo dne 15. januarja je imela podpisana krajevna organizacija svoj letni občni zbor, na katerem sta poročala dosedanji predsednik krajevne organizacije tovariš Kožuh Josip in tajnik tov. Franjo Špes. Občnega zbora se je udeležilo precejšnje število naših pristašev, kakor tudi nekateri pristaši SLS, kateri so poskušali motiti občni zbor, češ, da ni nastopila krajevna organizacija pri občinskih volitvah v decembru samostojno. Pri občinskih volitvah v decembru je namreč nastopila krajevna organizacija pod imenom Gospodarska stranka in to vsled tega, ker v nekem okolišu občine so gotovi naši pristaši šli na listo socialistične stranke. Na obeh listah si je priborila naša stranka izmed 25 devet odbornikov (socialisti 8 in SLS 8 odbornikov). Za župana je bil ponovno izvoljen z 18 glasovi tov. Kožuh Josip. Po obširni debati se je na občnem zboru sklenilo, da se v bodoče nastopi pri vseh volitvah pod imenom Slovenska kmetijska stranka in se ne bo oziralo na osebe, katere so v načelstvu stranke, a pri občinskih volitvah so kandidati drugih strank. Ako se v bodoče takšne osebe ne bodo držale strankarske discipline, se ne bodo smatrale več za člane krajevne organizacije Slovenske kmetijske stranke in se bodo kot takšne opisale pri načelstvu stranke in če to ne bo pomagalo, se bodo krajevna organizacija zdržala enkratnih prihodnjih volitev, tako, da se bo lahko videlo, koliko pristašev imajo za seboj osebe, katere si lastijo uspehov trudapolnega dela krajevne organizacije. Končno so se vršile volitve vodstva krajevne organizacije, pri katerih so bili izvoljeni sledeči tovariši: Za predsednika tov. Kožuh Josip, posestnik in župan, Škofjavas p. Celje. Za tajnika tov. Franjo Špes, gostilničar, Okl. Vojnik p. Vojnik. Odbornikom: Anton Randl, gostilničar in posestnik, Arclin p. Vojnik; Jesenek Franc, posestnik, Bovše p. Vojnik; Špes Matevž, posestnik, Sv. Miklavž p. Vojnik; Hajnšek Anton, posestnik, Šmarjeta p. Celje; Kotnik Franc, posestnik, Šmarjeta p. Celje; Žager Valentin, posestnik, Škofjavas p. Celje; Veber Josip, posestnik, Trnovlje p. Celje. — Pri slučajnostih so izrekli tovariši željo, da bi se v letu 1928 poletne mesec enkrat vršil v Vojniku večji shod, na katerega bi se naj pritegnilo tovariše iz Nove cerkve, Frankolovega in Dramelj in bi se za ta shod naprosilo tov. poslanca Puclja in če mogoče g. Radića.

„Nad Beograd!“

Oderuštvo v Srbiji. — Tudi v Srbiji poje boben. — Kmetje klčejo: Nad Beograd!

Nedavno so zborovali srbijanski kmetje v Ralji, v bližini Beograda. Na tistem zboru je zaklical eden od govornikov, dr. Dragotin Jovanović:

»Na Vidov dan nad Beograd, da pokažemo bankirjem in nasilnikom, koliko nas je in kakšni smo!«

In na tisoče kmečkih grl je ponavljalo:

»Na Vidov dan — na Vidov dan — nad Beograd!«

Prečanska kmečko-demokratska zveza pa se pripravlja na veliko kmečko zborovanje v Sisku, kamor naj bi prišlo 100 tisoč ali pa še več kmetov kakor se je to zgodilo v Alba Juliji. Prečanski kmetje se še ne pripravljajo za pohod nad Beograd, ker je Sisak od Beograda predaleč.

Pripravljajo pa se za pohod nad Beograd srbijanski kmetje. In to ravno na Vidov dan, ki je usodepoln v srbski zgodovini. Na ta dan hočejo srbijanski kmetje pokazati, kdo so, kakšni so in koliko jih je! To hočejo pokazati v prestolici države, pred samo vlado!

Ta stvar za vlado ni posebno ugodna. Dokler se vodi borba samo v parlamentu in na strankarskih shodih že še gre. Tudi boja prečanov vlada ne jemlje za tako resno, ker beograjskim vladam nikdar ne manjka izgovorov o »protidržavnosti« naših krajev in o

»avstrijanščini«. Tudi zborovanje v Sisku vlade ne bo preveč motilo — ona bo mirno nadaljevala svojo škilasto politiko.

Toda danes se punta srbijanski kmet! Kadar pa se puntajo Srbijanci, se punt navadno ne konča z govori in z resolucijami. Srbijanski kmet pa se punta iz obupa! Do punta ga ne vodi politika, niti strankarstvo, ampak gospodarska beda. Srbijanskega kmeta so ubili dolgovi in beograjski oderuhi, ki jih varuje sama vlada. Na tisoče kmetov je upropaščenih, da so se mogle zidati razkošne palače v Beogradu in v drugih srbijanskih mestih. Za sto izposojenih dinarjev morajo reveži plačevati po 1 dinar obresti na dan, to je po 365 procentov na leto! To je danes navadna obrestna mera. Cele vasi so protokolirane kot »trgovci«, ker kmet v Srbiji ne sme podpisovati menic, toda kot »trgovce« se jih lahko goni v konkurze. Vse jim prodajo na dražbah in prej premožni kmetje so danes — brezdomovinci . . .

Država pa se za vse to ne briga. To utegne pa postati usodepolno. Kmečka upornost v Srbiji se vedno bolj širi. Tudi dosedanji pristaši vladnih strank se upirajo, a vladinovski poslanci se ne smejo nikjer več pokazati med kmeti! Najbolj pa se je uporništvu razpaslo ravno po beograjski okolici.

Odlikovanje Albina Komana.

Na binkoštni ponedeljek dne 28. maja sta proslavili krajevni organizaciji SKS Št. Vid in Zgornja Šiška pri Žibertu na Trati v prisrčnem in iskrenem razpoloženju odlikovanje predsednika okrožnega odbora SKS v Ljub-

ljani tov. Albina Komana iz Vižmarjev. Proslave se je udeležilo strankino predsedstvo s tov. poslancem Ivanom Pueljem in Ivanom Pipanom na čelu. Prišel je tudi sivolasi šolski upravitelj v p. g. Žirovnik, ki je s svojim 20-letnim službovanjem vzgojil ono generacijo kmetov, ki je pokrenila kmetijsko gibanje v Sloveniji in v odločilni meri bilo zastopano pri ustanovitvi Slovenske kmetijske stranke v l. 1919. Ravno možje iz Žirovnikevega gnezda so se postavili na krmilo Slovenski kmetijski stranki in med temi je bil eden prvih odlikovancev tov. Albina Komana.

Kaj Albin Koman, po domače »Krovca«, za živinorejce ljubljanske okolice, kranjskega in kamniškega okraja ter drugod pomeni, to vedo najbolje povedati tisti, ki so v nesreči in nezgodi njegove pomoči potrebovali. V vsakem težkem slučaju, ko zadene kmeta nesreča pri živini in ko je treba hitre pomoči, je prva odločitev in v rešitev zaupan sklep: Po »Krovca« grem in sosedov edini nasvet: Pokliči »Krovca«. Več kot polovica svojega življenja in dela žrtvuje naš Albin javnemu delu, predvsem delu za siromašnega in v stiski se nahajajočega kmeta.

Mnogo je koristil svojim sosedom in drugim s svojim izkušenim svetom. Kot razumen človek in mož poštenjak uživa vsepovsod največje zaupanje, kar mu daje ogromnega dela, katero opravlja samo za ta ljubi »Bog lonaj«.

Ta ga kliče k oporoki, drugi mu naprti varuštvo otrok, tretji ga prosi, naj stori zanj te in one korake itd. Albin pa ustreza vsem, če je le v njegovi moči.

Neprecenljive njegove zasluge, radi katerih je postal pravi dobrotnik vseh kmetov širom naše ožje domovine, je pa njegovo preizkušeno živinozdravstvo.

Kaj se pravi imeti bolezen pri živini, ve le tisti, ki jo ima.

Koliko živine je ozdravil. Koliko težkih porodov srečno rešil, nad katerimi so že zdravniki obupali. Koliko časa s tem zamudil — na pol zastoj.

Na stotisoče narodovega premoženja je s svojim požrtvovalnim delom rešil kmetškemu ljudstvu.

Pa ne samo to! Albin Koman je kaj kmalu spoznal, da je kmetu potrebna v prvi vrsti neodvisna politična stranka. In zato se je posvetil najvišjemu in najvažnejšemu delu v človeškem javnem življenju, posvetil se je političnemu delovanju kmetškega stanu. Prvi je sprožil misel, da se osnuje slovenska kmetijska stranka in našel je kmalu mnogo tovarišev kmetov, s katerimi je ustanovil 1. junija 1919 Samostojno kmetijsko stranko. Kmalu bomo stopili v deseto leto strankinega življenja in ves čas je neumorno na delu za to, da pridobi kmetu potom politične stranke tisto moč in vpliv, ki mu po njegovi važnosti in številu pripada. Skozi vsa leta je član strankinega načelstva in v predsedstvu ljubljanskega okrožnega odbora. Globoka vera in prepričanje ga navdaja, da je osvobodjenje kmetškega ljudstva, njega napredek in boljša bodočnost mogoča samo tedaj, kadar bo vse slovensko kmetijsko ljudstvo organizirano v Slovenski kmetijski stranki.

Za vse navedeno delovanje v korist svojemu bližnjemu in vsemu kmetškemu ljudstvu je bil tov. Al. Koman že l. 1926 odlikovan z redom Sv. Save V. stopnje za državljanske zasluge od Nj. Vel. kralja na predlog tov. poslanca Puelja, ki je bil tedaj kmetijski minister.

Na binkoštni ponedeljek je predsedstvo stranke z bližnjima krajevnima organizacijama počastilo na prijateljskem sestanku Komanovo odlikovanje, ki znači odlikovanje kmetškega dela v občini. **Tov. poslanec Puelj** je obširno govoril posebno o političnem udeleževanju tov. Komana in o njegovih zaslugah za našo stranko in kmetijski pokret. V imenu predsedstva stranke je častital odlikovancu strankin predsednik tov. Ivan Pipan, v imenu kraj. org. SKS Šiška tov. Jos. Černe in v imenu Kmetijske družbe predsednik tov. Ivo Sancin. Gospodična Manica Komanova, sestra odlikovanca, je v krasnih besedah proslavljala kmetijski stan in poveljevala delo za njega. Na koncu je spregovoril še sivolasi g. Žirovnik, katerega so navzoči burno pozdravili.

klerikalni manjšini ni prav, da bi bil v občini župan iz vrst SKS, pa zato vlaga neutemeljene pritožbe proti pravilno izvoljenemu županu, da podaljša življenje gerentstvu. Prva pritožba Martina Lašiča je bila od sreskega poglavarstva kot neutemeljena zavržena, ne vemo še, če so se pritožili proti odloku sreskega poglavarja, a eno vemo, da je zadnji čas, da gerent odda županske posle novemu županu. Pritožnik Martin Lašič bo pa imel priliko pred sodiščem dokazati, kdo je bil podkupljen pri volitvi župana.

Gorenje Polje pri Straži. Vsled vednega deževja kaže nam slaba letina. Sadja ne bo, žita ne morejo se razvijati, kakor bi bilo treba in nižje ležeče vinograde je uničil spomladni mraz. Pa tudi toča je letos parkrat že padala. Bila ni sicer debela, a dobička le ni prinesla. — Na binkoštno soboto, dne 26. maja t. l. se je gospa Franciška Marolt, rojena Erbežnik, po dvamesečnem obisku pri svojih bratih in sestrah ter priletni materi vrnila k svojim v Ameriko. Pred 20 leti je šla kot priprosto neizkušeno mlado dekle v Ameriko; sedaj pa je razumna, verna, blaga in častivredna žena. Želimo veselo snidenje z dragimi njenimi v Clevelandu. Dal Bog!

Predgrad pri Črnomlju. Kakor povsod, tako imamo tudi pri nas svoje križe in težave. Za pomoč gladujočim je dobila občina nekaj koruze in jo je razdelila nekaterim proti plačilu, nekaterim pa brezplačno. Z razdelitvijo pa niso vsi občani zadovoljni, ker so nekatere res potrebne ljudi bolj slabo preskrbeli. Tudi s cestami imamo neprilike, pa nič ne vemo, kdaj bodo popravljene.

Z dežele. Pred nekaj dnevi smo brali, da je govoril minister za socialno politiko o izseljencih in rekel, da je izseljevanje nepotrebno zlo. To je res, ako bi bile razmere pri nas doma urejene. Dokler pa gre tako kakor gre, si ne moremo drugače pomagati, kakor da hodimo s trebuhom za kruhom v daljnji svet. Minister je dalje rekel, da moramo skrbeti, da se nam naši rojaki v tujini ne izgube. To je vse res in lepo. Toda za to bi morali skrbeti pred vsem naši zastopniki zunaj in pa domači ljudje. Ni ravno prijetno za človeka, ki pride iz Amerike, ko vidi, kako vsi komaj čakajo, kako bi njegove težko prislužene dolarje čim prej pogoltnili, kar se zelo pogosto dogaja. Ali je čudno, če potem tak človek znova zbeži nazaj v deželo svobode?

D O P I S I

Žabnica. Poročil se je naš tov. Pavel Logonder z gđ. Antonijo Rozmanovo iz Žabnice v nedeljo dne 20. maja. Tov. Logonder je član Društva kmetijskih fantov in deklet ter načelnik gasilnega društva. Novoporočenca sta iz uglednih kmetijskih hiš in uživata velik ugled po vsej okolici. Mlademu paru čestitamo in želimo obilo sreče. — Odbor DKFD.

Št. Jernej na Dol. Ogorčeni nad Lažljubovim dopisom od 17. maja 1928, vam moramo poročati, da je to gorostasna laž, ker je bila že pred izvolitvijo župana Videta poslana prošnja za koruzo ter je bila že tisti dan, ko so bile volitve, že tudi obveščena občina, da jo dobi. Da bi se moral naš župan kaj opravičevati, ni treba, ker vemo, da je nam boljše gospodaril kot bodo sedaj prečastiti gospod iz farovža, ker oni ne bodo trpeli, če se bode doklada in drugi davki zvišali. Klerikalizem je navajen samo nas k poštenemu

življenju naganjati in to samo zato, da lahko potem sam po svoje goljufa ter po Lažljubu kriči in laže. Toda zopet bode prišel dan, ko bode treba odločevati s kroglico, takrat bomo pa zopet poklicali na pomoč g. Roliha, da mu bodo naredili greznico, v kateri bo politično spal večni sen.

Selec. Bralno društvo »Ratitovec« praznuje v nedeljo, dne 24. junija 50letnico svojega obstoja. V proslavo tega jubileja priredi Bralno društvo v soboto na predvečer umetno razsvetljavo in bakljado, v nedeljo popoldne se pa vrši obhod z godbo in nato velika ljudska veselica na vrtu g. Šlibarja. Ker je društvo »Ratitovec« eno najstarejših društev na Gorenjskem, se vabijo vsi, da v čimvečjem številu posetijo njegovo jubilejno prireditev.

Podzemelj. V celi ljubljanski oblasti ni občine, kjer bi gospodaril gerent, le pri nas se gerenta iznebiti ne moremo. Občinske volitve so se zdavnaj vršile, tudi župan je bil izvoljen že 30. aprila, a vseeno pri nas opravlja županske posle gerent. Zakaj? Zato ker

VIII.

mednarodni

vzorčni velesejem

Ljubljana, 2.-11. junija 1928

600 razstavljalcev. — Vsakovrstno blago. — Ugoden nakup. — Specijalne razstave: avtomobilska, pohištvena, francoska, kmetijsko-strojna, umetniška, higijenska.

Popust na železnicah in parobrodih 50%. Legitimacije se dobe v večjih denarnih zavodih, poštinskih uradih in po pošti tudi od velesejemskega urada.

Ljutomer. Tombola, ki jo je priredilo dne 17. t. m. Sokolsko društvo, je uspela prav dobro. Prvo tombolo (2000 dinarjev) je dobil g. Komornik, adm. poručnik v Ljutomeru, drugo (šivalni stroj) Kardinar Josipina, delavka iz Logarovec, tretjo (moško kolo) Kosi Anton, železarski sin iz Logarovec, četrto (vrečo moke) Ana Magdič, kolarjeva žena iz Radomerja in peto (voz drv) Marija Svatina, posestnica iz Veržeja. Sokolsko društvo se zahvaljuje vsem cenj. darovalcem dobitkov in vsem, ki so na kakršenkoli način pripomogli do lepega gmetnega uspeha.

TEDENSKI KOLEDAR.

3. junija, nedelja: Sv. Trojica.
4. junija, ponedeljek: Kvirin.
5. junija, torek: Bonifacij.
6. junija, sreda: Norbert.
7. junija, četrtek: Sv. Reš. Telo.
8. junija, petek: Medard.
9. junija, sobota: Prim. in Fort.

SEJMI.

4. junija: Tržič pri Sv. Trojici, Vrhnika, Št. Jernej, Livod, Sl. Bistrica.
5. junija: Vače, Koprivnik, Tra-va.
6. junija: Vinica, Lemberk, Gor. Ponikva.
7. junija: Loški potok, Kapele.
8. junija: Rakitna.
9. junija: Kamnik, Tirna, Žužemberk, Sv. Primož, Breg pri Ptuju, Pilštanj.

Naročajte

KMETSKI LIST!

Preproge

Preproge vsake vrste je treba od časa do časa temeljito očistiti, ne samo ker so umazane, ampak tudi radi tega, ker so shojene.

Ni potrebno, da za tako čiščenje izdajete mnogo denarja. „RADION“ bo to storil brez velike muke. Raztopi „RADION“ v mrzli vodi, namoči v tej raztopini krpo in z njo v ravnih potezih briši po razgrnjeni preprogi.

Nadaljuj potem to pranje, toda s čisto mrzlo vodo, izkrtaj in izpraši preprogo, pa se bo izgled in barva pokazala, kot da je preproga nova.

Buče pri Kozjem. Dne 9. februarja so vozili trije vozniki les iz Lesične vasi čez Buče na postajo Mestinje. Okrajna cesta je speljana močno navzdol. Na cesti se je naredila zaradi nagle izpremembe vremena poledica, kar pa omenjeni vozniki niso opazili, tako da so vsi trije vozovi z veliko naglico zdrdrali navzdol in se končno zaleteli ob neko počestno kapelico, ki so jo skoraj podrli. Vozniki in konji so ostali na srečo nepoškodovani. Pri tej priliki prosimo okrajni cestni odbor, naj bi poskrbel, da bi bila cesta ob takem vremenu posipana, da se ne zgodi kaka težja nesreča.

Sv. Lenart nad Laškim. Politični stolec v naši občini ne stoji prav nič dobro za naše klerikalce. Izmed domačinov jih ni mnogo, kateri bi si veliko prizadevali, da se to popravi; posebno kar se občinskih zadev tiče. Vsi vidijo, da je vodstvo občine v pravih — četudi neklerikalnih rokah. Zato hoče g. župnik s pomočjo tistih, ki se priselijo in ki razmer v občini ne poznajo, dvigniti klerikalni politični voz iz blata. Vsakemu obljubi, da bo župan, če bo seveda pravi čistokrvni klerikalec. Tako je prišlo že v običaj, da je vsak, ki se priseli, takoj kandidat za župana. Ko pridejo pa volitve, pa pravi ljudstvo s kroglico v roki: »Ne!« Pa so fuč. Frankoviču se je tako zgodilo, pa se bo še vsakemu, kdor se zanese na politični barometer g. župnika.

Jareninske novice. Konečno so se tudi naši občinski možje toliko izpametovali, da so dali občinski lov na dražbo in bo dobila občinska blagajna v šestih letih lepo vsoto denarja. Dosedanji najemniki pa so lovili skoro brezplačno. — Huđ mráz s slano smo imeli v dneh 9., 12. in 13. maja. Skoro polovico nam je pozeblo po vinogradih in sadosnosnikih. Ne vem, če se je kdo obrnil na davčno oblast zaradi odpisa davka. Lansko leto nam je slana uničila nad polovico, pa smo le dosegli neko malenkost na odpisu davkov, četudi je imel vsak škode na tisočake. — Dne 20. maja smo spremili k zadnjemu počitku Petra Žugmana, prevžitkarja v Jareninskem dolu. Prehladil se je in v par dneh je bilo po njem. Naj v miru počiva!

Iz mariborske okolice. »Kmetški list« je že poročal o samomoru nekega posestnika na Šarmci pri Sv. Ani. Ta se je zgrudil zastrupljen, med dražbo njegovih premičnin, in so potem izvršilni organi vsled nastopivše smrti lastnika dražbenih predmetov ustavili dražbo. V »Slov. Gospodarju« z dne 16. maja pa čitamo dražbeni oklic, ki razglša, da se bode dne 16. junija prodajalo posestvo njegovih dedičev. Tako bo sedaj prišla njegova družina še ob streho. Tako skrbi vsemogočna SLS za kmetški stan, ki je nastopila proti predlogu kmetške stranke, da se ne sme prodati kmetški družini v nobenem slučaju vse posestvo, ampak, da se ji mora pustiti vsaj hišo in najmanj 5 oralov orane zemlje. Kmalu bodo po zaslugi SLS propadle vse kmetije in prišle v roke gospodi, ki že ima mnogo, posebno vinogradniških posestev v Slov. goricah v svojih rokah.

Ptujska gora. Ceste pri nas so v jako slabem stanju. Mimo bivšega g. župana je tako blato, da par konj prazen voz ne izvlečejo, drugje je pa še mnogo slabše. Pa saj ni čuda, da so takšne ceste, ker vozijo mesto gramoza na cesto blato iz cestnih jarkov. Na mnogih krajih pa sploh ni cestnih jarkov za odpeljavanje vode. Skoraj na cesto stavijo drvarnice, preše itd., a občina tega ni videla! Ako bi se tamkaj mimo napravil jarek, tako bi bil tik novo postavljene preše itd. Stari proračun od prejšnjega odbora je bil vrnjen kljub temu, da ga je delal neki gospod na okrajnem zastopu, pozabil je namreč na ceste, ker menda ne zna, da so ceste v občini prve. Prosimo novega g. župana in nov odbor, da ceste, katere rabi vsak človek, tudi pravilno popravljajo, pa ne samo tam, kjer se škof vozi. — Cestni nasadi sadnega drevja povzdigujejo vrednost zemlje in lepoto krajev. Zato bi bila naloga vseh cestnih odborov, da jih kolikor mogoče zasadijo. Toda pravilno, da bodo imeli kakšen uspeh v napreduku sadjarstva, vendar moramo gledati na sledeče pogoje: 1. Saditi podnebnim in talnim razmeram prikladne vrste. 2. Zbirati v to svrhu zdrava, močna, visokodebelna, bujno rastoča sadna drevesa, katerih sad se drži trdno na drevesih itd. Naš okrajni zastop pa menda tega ne zna! In tudi tista ptujska

drevesnica ne! Sadi se namreč drevje, katero bi se sploh ne smelo saditi, posebno pa ob cestah ne; ali je to napredek sadjarstva, da se sade drevesa nizkodebelna in slabe rasti, tako da že tri leta rastejo in so vedno enaka, samo toliko, da životarijo. To drevje tudi kmetom prodajajo, a ne pomislijo, da s tem lahko škodujejo kupcu. N. pr. drevo kupi, ga vsadi in neguje, toda ne raste, ne rodi, torej nima zaželjenega uspeha. Ako bi pa sadil pravilno vzgojeno in močno drevo, tedaj mu lepo raste in za 2—3 let že rodi in to je veselje za napredek sadjarstva. Mi sadjarji raje kupimo pri takem drevesničarju, pri katerem dobimo zdrava in močna drevesa ter tudi pravilno in zahtevano sorto. Tedaj bomo imeli veselje za napredek sadjarstva, kajti naši uspehi bodo sigurni in dobičkanosni.

Beltinci. Kmetška demokracija je sklicala za nedeljo 13. maja v Beltincih in Dubrovniku dva javna shoda, ki sta kljub klerikalni protigatitaciji dobro uspela, posebno v Dubrovniku. Prekmursko kmetško ljudstvo je sito večnih klerikalnih obljub in sleparij z vero v politiki in gospodarstvu, sito je pa tudi večno novih in spreminjajočih politično-strankarskih tvorb. Zato se povsod opaža velika težnja, da se ustanovi taka stranka, ki ima svoj nespremenljiv temelj v zemlji in kmetu, ki to zemljo obdeluje. Iz teh dveh fundamentalnih činiteljev mora biti vzet program politične stranke in na tej podlagi se mora gibati vse gospodarsko in politično udejstvovanje. Taka stranka je v Sloveniji Slovenska kmetška stranka in samo tedaj, kadar bo vse prekmursko kmetško ljudstvo v njej organizirano, more pričakovati resnično gospodarski napredek, politično veljavo in socialno enakopravnost. Kajti v tem slučaju bodo kmetje sami o svoji usodi odločevali. Seveda je treba za tako resnično kmetško demokracijo živahnega in vztrajnega dela kmetov samih in vseh tistih, ki ta kmetški program pripoznajo kot edino pravilen za narod in državo. Tudi v Prekmurju stopa kmet na plan.

Listnica uredništva. Radi pomanjkanja prostora ostaneta dopisa Ljutomer in Mala Nedelja za prihodnjo številko.

NOVICE IN RAZNO

† Fran Barle. V sredo, dne 3. maja je je umrl starosta Jugoslovanske gasilske zveze g. Fran Barle, ravnatelj mestnega vojaškega urada v Ljubljani. Pokojni je bil doma iz Cerkelj na Gorenjskem, sin ugledne kmetske rodbine. Bil je obče spoštovan in od slovenskega gasilstva kot oče ljubljene. Saj je pa tudi pred vsem njegova zasluga, da je naše gasilstvo tako lepo organizirano. Prerana smrt ga je ugrabila v 64. letu starosti. Slovensko gasilstvo mu bo ohranilo trajen spomin.

V dr. Koroščevem paradižu. Dne 22. maja popoldne so na potu izmed Bitolja in Resna v Macedoniji napadli Kačaki neki potniški avto. Štirje kačaki so bili oblečeni v žandarjsko obleko, a trije v arnavtsko. V avtu so bili štirje potniki. Kačaki so pričeli streljati in šofer je takoj ustavil. Dva potnika sta srečno pobegnila, a dva so kačaki odvedli s seboj v planine. Žandarmerija jih zama zaseduje. Tako izgleda Macedonija, v kateri se cedi med in mleko, in v kateri so sami drevoredi in muzika, kakor izjavlja dr. Korošec, radikal-ski zaveznik.

Gibanje med našimi zidarji. Vsled netunske konvencije bodo polentariji lahko hodili zidat v Jugoslavijo. Pričakuje se jih že letos veliko število. To so izvedeli naši zidarji in so postali silno razdraženi. Lahko doma stradajo in zato bodo pri nas delali bolj po ceni in naši zidarji bodo ob kruh. Kam naj gredo naši? To naj pove SLS.

Sanatorij za tuberkulozne otroke. Na Rokitno sprejme v zdravljenje Društvo za narodno zdravje v Ljubljani še nekaj dece, bolehaloče za žlezno tuberkulozo (bezgavkami). Reflektantje naj se oglase pri podpredsedniku dr. Ž. Lapajnetu v Ljubljani, Prule, Sredina 10.

Duhovščina in »Slovenec«. Krivice, katere delajo Italijani Slovincem in zlasti slovenski duhovščini, so strahovite. Prošnje duhovščine za državljanstvo se odbijajo in zato so letos morali zapustiti Italijo nastopni duhovniki: Jakob Soklič, župnik v Klancu, Ciril Poderžaj, župni upravitelj na Bazoviči, Josip Škoda, ekspozit na Pregarjah pri Hrušici, Josip Knavs, upokojeni duhovnik na Pregarjah, Ivan Gabrijelčič, župnik v Berseču in Dominik Janež, župnik v Studenem na Krasu. — »Slovenec« pa vedno trobi, da mora vzdržati SLS nasproti Italiji brezpogojno miroljubnost. To daje Italijanom pogum za nove krivice.

Jugoslovenski Sokolski Savez priredi na Vidovdan, dne 28. junija 1928 v Skoplju manifestacijski zlet vsega sokolstva naše države.

PODLISTEK

V odvisnosti od gospode.

Povest.

Napisal Franc Tovornik, kmet.

(Nadaljevanje.)

Nato ji je prinesla Kati sira, kruha, domačih klobas in vina. Gostoljubno ji je ponujala, pa tudi sama si je privoščila. Posebno jo je silila z vinom. Previdno pa je pila Julčka. Kati je žgolela in pripovedovala vse mogoče in nemogoče.

Precejšen kos lojve sveče je že pogorel, mislile so se spraviti v posteljo, pa pride v sobo oskrbnik Gall.

Julčka je pobledela. Nato pa ji je naenkrat planila kri v lice. Hišna in oskrbnik sta to videla.

»A nevesta je tu.« se je čudil. »Saj res, danes je bila poroka. Človek ima toliko opravila, da na vse pozabi.«

Nato pa je odprl žatvornice svoje zgovornosti. Prinovedoval šaljive zgodbe, pravilice itd. Kati se je smejala na vse pretege, Julčka s primerno resnostjo. Med govorjenjem je pridno pil in ponujal tudi Julčki in hišni. Svoj stol je pomikal vedno bližje Julčki. Ona je to opazila. Vroče ji je prihajalo.

»Poglej, Julčka! Hvaležna mi moraš biti. Samo na meni je bilo ležeče, ali bo dal prior dovoljenje za ženitev ali ne. Saj veš, kaj so mi naredili pri Goršku tisto nedeljo, ko je bila pri Muhcu veselica.«

»Saj sem vam hvaležna,« je hitro odgovorila ona, da bi preprečila nadaljnje govorjenje o tej stvari.

»Ali res? No, saj sem vedel, da je še nekaj hvaležnosti na svetu. Toda če si mi res hvaležna, moraš mi to dokazati.«

Prijel jo je za roko. Ona mu jo je sunkoma zmaknila.

»Taka je tvoja hvaležnost?« je rekel trdo.

Nato je začel popolnoma prostodušno pripovedovati, kako so se imeli z raznimi nevestami v prvi noči po poroki. Kako si je ta in ona v čast štela, da se je darovala gospodu iz plemenite rodovine.

Z gnjevom v srcu je poslušala. Pripravljala se je za boj. Hišna Kati se je tihoma izmuznila iz sobe. Julčka je ostala sama z nesramnim pohotnežem.

»Torej, Julčka, bodi pametna! Sama sva. Nikdo ne bo nikdar vedel, kaj je bilo. Podaj se!«

»Nikdar in nikoli!«

»Ha, ha, ha! Ali bom prosil? Frajla, prosim! Ali ne veš, da si v mojih rokah? V mojih rokah je tvoje življenje in smrt. Ali ni smešno se ustavljati.«

»Da, gospod. Moje življenje in moja smrt je v vaših rokah, moja čast pa je v moji moči. Dokler bo srce bilo, tako dolgo ne boste vi svoje pohotnosti pasli na mojem telesu.«

»Čakaj, ti predrznost tlačanska. Tlačan mora ubogati, pa boš tudi ti,« je siknil skozi zobe, prijel z rokami za njene roke nad laktmi, ju stisnil, da ji je pobral vso moč in jo rinil proti postelji.

»Nesramnež, pustite me,« je kriknila.

»Boš tiho,« je siknil v togoti ter jo udaril po zobeh.

V tem naenkrat zapoje vratarjev rog v znamenje »alarm«. Za prvim takoj drugič in tretjič. Ljudje, kar je bilo živega v samostanu, so vreli na hodnik in dvorišče. Tudi oskrbnik je naglo popustil borbo za »pravico prve noči« in odhitel na dvorišče.

Vratar je že klical: »Ogenj! Ogenj! Naši skednji in kozolci na Mrzlem polju gorijo!«

Brez povelja je vse, kar je bilo moškega spola, drlo skozi glavna vrata gori proti »Marofu«.

Bolj pri zadnjih je bil oskrbnik. Klel je, da se je kar kadilo. »Tako lepo bitje. Hudič! Pa mi vse zmeša.«

Komaj si je domislil, da je naročil ženskam, naj vse škafe in posodo hitro naložijo na voz ter gori pripeljejo.

Kongres prečanskih gostilničarjev v Zagrebu. Dne 14. in 15. maja se je vršil v Zagrebu kongres prečanskih gostilničarjev, ki so združeni v raznih stanovskih organizacijah, ki štejejo nad 100 tisoč članov. Kongresu je predsedoval gostilničar g. Postl iz Bistrice pri Mariboru. Govorniki so na kongresu objasnjevali pred vsem velike krivice, ki se gode gostilničarjem zlasti glede obdavčenja, padla pa je tudi marsikatera grenka beseda na račun Beograda in nemarne beogradske uprave. Kongres je po temeljiti razpravi številnih strokovnih vprašanj sprejel celo vrsto resolucij, ki pa obetajo ostati žalibog brez uspeha, dokler se sedanji režim temeljito ne izpremeni.

Portovne znamke po 10 Din. Minister pošte in brzjava je odredil, da se znamke v vrednosti 25 in 50 Din, kojih vrednost je s pretiskom zmanjšana na 10 Din, takoj spravijo v promet ter pri taksiranju pošilk zaračunajo po zmanjšani vrednosti 10 Din.

Lep veliki župan in klerikalni zaveznik. V Skoplju so pretekli teden aretirali bivšega velikega župana Veljo Vukičevića, ker je bil osumljen potvarjanja menic.

Velik požar v Kopenhagenu na Danskem. Pretekli teden je nastal v ladjedelnici v Kopenhagenu ogromen požar, ki je popolnoma uničil 4 velike delavnice. Škoda znaša preko 2 milijona danskih kron.

Težka letalska nesreča v Rumuniji. Na bukareškem letališču so priredili rumunski letalci na čast dvema francoskima avijatičarjema velike svečanosti. Sredi svečanosti je z velikanske višine padel nek rumunski letalec z letalom na tla. Aeroplan in pilot sta zgorela.

Ko pridejo na »Marof«, kakor še danes imenujejo kraj, kjer so imeli samostanski svoja gospodarska poslopja, je gorela v najhujšem ognju samo stara šupa, v kateri je bilo nekaj stare škope hranjene.

»Strela, kdo pa je naznanil, da gorijo skednji in kozolci? Prava reč, če ta kurnik pogori. Saj bi se bil drugače sam podrl,« tako je kričal oskrbnik ves srdit. Nihče ni vedel, kdo je prinesel novico. Vratar je ostal doma, drugim pa ni bilo nič znano.

Oskrbnik jo je kmalu odkuril. Že so se tudi drugi odpravljali, pa začne goreti kozolec od tistega konca, kateri je bil najbližje šupe, ki je že dogorevala.

Takoj je eden hlapcev tekel za oskrbnikom. Šele v samostanu ga je došel, kjer je le-ta ošteval vratarja, zakaj mu je javil, da gori kozolec in skedenj, pa je gorela samo tista stara šupa.

»Gospod oskrbnik, kozolec je že v plamenu,« mu javi sluga.

»Tristo vragov, pa še škratov zraven!« Obrnil se je nazaj.

Kako je robantil oskrbnik nad hlapci in drugimi! Zakaj niso pazili, da se je vžgal kozolec? Vsi so trdili, da so pazili. Čisto nazadnje, ko je pri šupi že vse pogorelo, je nagloma prišel veter v vrtincu. Vzdignil je šop slame, ki je dogorevala pod tramovjem; in ga zanesl skozi lino na »svislih« naravnost v seno. Takoj je začelo goreti v notranjih prostorih kozolca. Preprečiti se ni dalo.

Zdaj so nosili v škafih in brentah vodo iz potoka in polivali streho skednja, da se ni vnela. Obvarovali so ga. Proti jutru so pogasili ves ogenj.

Že je bil dan, ko se je vrnil oskrbnik Gall v samostan. Bil je slabe volje. Slutil je, da je moral biti ogenj podtaknjen. Toda, kdo je zažgal?

Julčka je bila zjutraj pri maši. Šla je k spovednici, da bi opravila spoved, kakor je zvečer naročil prior. Le-ta pa je poslal ministranta k njej, češ da so prior rekli, naj gre kar domov.

(Dalje prihodnjic.)

Stalna higijenska razstava na velesojmu v Ljubljani. Preurejena in znatno izpopolnjena se odpre letos v soboto dne 2. junija. Razstava obsega preko 700 slik, fotografij, preparatov, modelov in nazoril, nanašajočih se na vsa polja higijene. Temelj celi razstavi tvorita osebna in stanovanjska higijena, kjer so zazorjeni razni nauki in pravila tako, da jih mora na prvi pogled razumeti tudi maloizobražen človek. Smisel razstave je ta, da skušamo vsakemu posamezniku pokazati pot k cilju, ki ga ima človeško telo na tej zemlji: živeti čim boljše, čim lepše, čim srečnejše in čim daljše. V dosego tega cilja nam je potrebna še mnogo znanja o ohranjanju zdravja in o preprečenju boleznih splošno po vaseh in mestih. Z eno besedo, bolehamo vsled neznanja in malobrižnosti. V stalni higijenski razstavi so nakopičeni neprecenljivi zakladi, do katerih ima vsakdo pristoje. Tukaj nabrano znanje se bo mnogobrojno obrestovalo. Od ustanovitve 15. avgusta 1925 do jeseni 1927 je razstavo posetilo nad 100.000 oseb, med njimi tudi Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander, več državnikov in nekaj zdravstvenih prvakov iz inozemstva. Splošno se je izražalo zadovoljstvo nad to institucijo. Razstava obsega po vrsti nastopne oddelke: anatomija, trahom, živila, dečja nega, desinfekcija, asanacija, stanovanjska higijena, higijena žene, osebna higijena, spolne bolezni, higijena v okolici hiše, higijena v hiši, nalezljive bolezni, obrtna higijena, šolska higijena, bolniška soba, jelika, prva pomoč, alkoholizem, tobak. V oddelku za spolne bolezni in higijeno žene je nedoraslim vstop zabranjen. Vrafar razstave sprejema tudi naročnike na edini slovenski zdravstveni list »Zdravje«. Revija izhaja mesečno na 24 straneh in stane celoletno 30 dinarjev.

Strahovita rudarska nesreča. V ameriškem premogokopu Bronvill je nastala silovita eksplozija, ki je popolnoma porušila rov, v katerem se je nahajalo 150 rudarjev. Vsi so postali žrtve eksplozije. Rešiti niso mogli nobenega.

Naši velesojmi. Zakaj je udeležba na velesojmu potrebna? Sejmstvo napravi kupčijo bolj priprosto, tako kakor borza in združuje v sebi nazornost razstave, izložbeno okno in pisarno. Sejmstvo je neobhodno potrebno in zato je postalo trajen člen naprav moderne svetovnega gospodarstva. To priča že dejstvo, da hoče skoro vsaka dežela imeti velesojem in kljub vsej depresiji in pomanjkanju denarja. Torej se sejmstvo narodno-gospodarsko in zasebno-gospodarsko vendarle izplača in stroške kmalu pokrije. Sejmstvo je gotovo potrebno. Ali pa je potrebno, da je toliko velesojmov, kakor jih imamo sedaj? To odloči vsaka dežela zase. Ona najbolje ve, ali ji prinaša velesojem uspeh ali ne. Strokovnjaki, ki o tem odločajo, so seveda v prvi vrsti trgovski in industrijski sejmiski interesi. Dejstvo, da je letošnji velesojem popolnoma zaseden, je najbolj glasna govornica interesentov o potrebi njegovega obstoja.

Polovična vožnja za ljubljanski velesojem. Minister železnic je odobril posetnikom ljubljanskega velesoja, ki se vrši od 2. do 11. junija, 50% popust na železnicah.

Z milijardami bacilov okužuje človek in žival človeka. Važna panoga ljudskega poučevanja je o bistvu nalezljive bolezni ter o njih obvarovanju. Dosedaj je medicinska veda že našla dokaj sredstev za obrambo. Med narodom pa je o tem vprašanju še vse premalo znanja in ravno vsled tega se tako mnogo greši ob pojavih takih obolenj. Število nalezljivih bolezni je pri nas nekoliko manjše kot drugod v državi, vendar pa je za vsakega važno, da se o povzročiteljih bolezni in obrambi temeljito pouči. Dokaj tega pouka nudi Stalna higijenska razstava na velesojmu v Ljubljani.

Fabiani & Jurjovec

Ljubljana, Stritarjeva ul. 5

Velika zaloga

SUKNENEGA BLAGA

za moške in ženske obleke. — Lepa izbira svilenih rut in šerp. — Krojači in šivilje, pišite po vzorce!

KUPUJEMO zlato, srebro, platino in platin

čamo: 1 srebrno krono Din 3 60

2 srebrni kroni . Din. 7 20

5 srebrnih kron . Din 18 --

prevzamemo tudi vse druge kovine in plačamo najbolje.

TOVARNA ZA LOČENJE DRAGIH KOVIN

Sp. Šiška, Sv. Jerneja cesta št. 8.

Prometna banka d. d.

Ljubljana

Stritarjeva ulica št. 2

(vogal Pred Škofijo 1, nasproti magistrata)

Telefon št. 2149, 2968

Pošt. ček. rač. 13.853

Žiro-račun pri Narodni banki

Nakup in prodaja valut in deviz. Sprejemanje vlog na tekoči račun in hranilne knjižice, vnovčevanje čekov in menic. Izdaja uverenj, garancijskih in kreditnih pisem, podeljevanje kreditov in izvrševanje vseh bančnih poslov po najkulantnejših pogojih.

„Levoročni“ „Flachstep“ Cylinder

Znano je, da so najpreciznije izdelani samo šivalni stroji znamke: „Gritzner“ in „Adler“ za dom, obrt in industrijo

Ugodni plačilni pogoji. Večletna garancija

le pri Josip Petelinc, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Ugodno prodam dobro ohranjen

gepelj

visokega sistema.

Ivan Globevnik, Škocijan.

Prodam malo

posestvo z kovačnico

na prometnem kraju ob državni cesti na Dolenjskem. — Naslov se izve v upravi »Km. lista«.

KOSE

la KRANJSKE OBLIKE turške, peklenke in „Vulkan“ z (garancijo) ter prvovrstne brusne kamne — ima v zalogi

Osrednja gospodarska zadruga

„EKONOM“ Ljubljana, Kolodvorska ul. 7

Naročajte in širite »GRUDO«!

KMETSKE HRANILNE IN POSOJILNE DOM

Račun poštne hranilnice št. 14257

reg. zadr. s neomej. zav.

Brzjavke „KmetSKI dom“. Telefon št. 2547

v Ljubljani, Tavčarjeva (Sodna) ulica št. 1, pritličje

Daje:

Posojila na vknjižbo, proti poročtvu ter zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Obrestuje vloge na knjižice 6% brez odgovedi čistih

Večje stalne vloge in vloge v tekočem računu po dogovoru.

Preskrbuje: Kavcije, inkase, srečke in vrednostne papirje ter čelke in nakaznice (nakazila) na druga mesta.

Uradne ure:

Vsak delavnik od 8.—12.1/2, in od 3.—4.1/2

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.

Podružnica v KAMNIKU na Glavnem trgu.

UDOBNOST VSEM

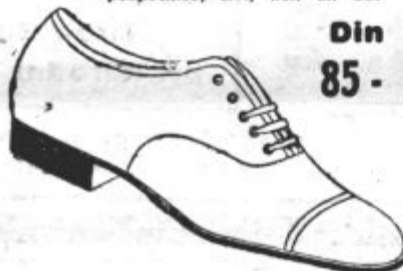
Vrsta: 4155-10225. Ženski čevlji iz najboljšega lanenega platna v barvah, sivi, beli ali drap

Din
85-

Vrsta: 6145-10635. Ženski čevlji iz lanenega platna z nižjo podpetnico, sivi, beli ali beš

Din
85-

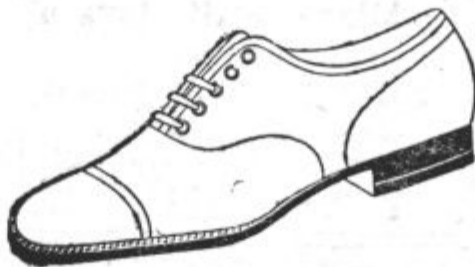
Vrsta: 3135-60702. Ženski čevlji z nizko podpetnico, za starejše dame, črni ali sivi

Din
85-

Vrsta: 4138-10076. Čevlji za tenis z vulkaniziranimi podplati iz sive gume

Din
za gospode . . . 99-
za dame . . . 89-

Vrsta: 1137-10902. Moški čevlji iz najboljšega angleškega platna, sivi ali beli

Din 129

Vrsta: 4155-12202. Čevlji iz lanenega platna, brez okrasa, samo sive barve

Din
85-

Vrsta: 5155-10435. Elegantni čevlji iz lanenega platna v barvah, sivi, beli, drap ali beš

Din
85-

Vrsta: 6145-60702. Praktični čevlji iz lanenega platna z nižjo peto, brez okrasa v barvah, črni in sivi

Din
85-

Vrsta: 4138-20079. Čevlji za vsakega, za udobnost, za sport, za izlet in dnevno uporabo. V vseh velikostih in barvah, beli, sivi in črni.

Moški in ženski 69-
za deco . . . 49-

Vrsta: 9143-10708. Elegantni platneni čevlji za dečke in deklice.

št. 20 - 30 Din 59
št. 30 - 35 Din 69
št. 35 - 39 Din 79

Rata